

Præsten skulde ligge i selve Menighedens Haand. Det kan ikke være mere demokratisk. Fra den Side kan man ikke forlange mere. Paa den anden Side mente vi, at vi *fuldt ud* skulde tage de kirkelige Hensyn, saa vi ikke paa noget Punkt paa tvang Kirkelivet bestemte Organisationsformer, men lod Kirkelivet udvikle sig, saaledes som det efter sin egen indre Natur bedst kunde. Jeg tror, det vilde styrke Kirkelivet. Jeg hørte nok, at den ærede Ordfører sagde, at der var en Fare, der truede, og det var fra Katolicismen, at Faren var saa stor i vort Fædreland. Derfor maatte vi nu til at lave disse Forslag. Men tror De oprigtig talt, at disse Menighedsraad ville hjælpe synderligt mod Katolicismen? Jeg tror det ikke. Det er for Resten et nyt Argument, men det er dog vel ikke det, der har været det bestemmende for Tinget. Jeg har altsaa ment, at man skulde gøre Alvor baade af det demokratiske og af det kirkelige, fuldt ud. Paa dette Punkt er jeg, ellers ret udskregne moderate, radikal. Men det gaar saa underlig op og ned i Verden, de radikale ere nu paa dette Punkt blevne meget moderate. Nu ville de se, om man ikke kan mikse det sammen med *lidt* demokratisk og *lidt* kirkeligt mellem hinanden. Det maa De undskylde mig, det forstaar jeg ikke, og det tror jeg ikke paa. Ligesaa lidt som de forstaa det gamle Standpunkt, vi tidligere kæmpede for, ligesaa lidt forstaar jeg dette ny, og derfor kan det godt være, at jeg kan være uretfærdig i min Dom om det. Men naar nu Folketinget faar vedtaget det ny Standpunkt, skal jeg trøste Dem med, at jeg ved denne Lovs videre Forhandling ikke skal blive ved at rippe op i det gamle. Saa skal jeg finde mig i, at der er kommen en ny Tid. Saa har Folketinget forladt det, som det i de sidste 30 Aar har kæmpet for, og har taget et nyt Stade, og saa maa vi se at faa det mest mulige ud af dette ny Stade. Det skal jeg for min Del gerne være med til.

Der er blevet sagt — ikke her i Salen, men ellers under Forhandlingerne Mand og Mand imellem —: ja, det kommer maaske nok til at gaa ud over nogle frivillige Kredse, men det gør ikke saa meget, for det er kun over Indre Mission, det kommer til at gaa ud, og de ere saa herskesyge og dømmesyge! Men saadan synes jeg ikke, vi som Lovgivere have Lov til at tænke. De vide meget godt, at jeg ikke ynder Indre Missions Herskesyge og Dømmesyge, hvor den træder frem, og her ved

første Behandling af denne Sag var der maaske ingen, der stærkere end jeg udtalte sig mod de Krav, der da vare komne frem om, at de hellige skulde *herske* inden for Folkekirken. Men paa den anden Side, naar Kravet fra Indre Mission lyder saaledes: maa vi faa Lov til at være her, maa vi faa Lov til at gøre vort frivillige Arbejde paa vor Maade, saa godt vi kunne? saa siger jeg: Det skulde de have Lov til. Hvorledes i øvrigt den Retning tænker om mange Ting, vilde jeg ikke betragte det som Frisind, hvis man vilde gribe forstyrrende ind i dens frivillige Arbejde, og naar de, som det synes med stor Ret, sige: Rundt omkring i Landet have vi frivilligt Arbejde i Gang, som gaar godt, faa vi nu disse tvungne Menighedsraad, som vore Præster skulle arbejde sammen med, enten de kunne eller ej, faa vi let det Arbejde, vi have gjort, forstyrret, og derved sker der Skade, — saa siger jeg, at jeg synes, Lovgivningsmagten burde have et opmærksomt Øre for slige Klager og ikke være med til at forstyrre et virkelig godt frivilligt Arbejde. Jeg er jo i disse Dage snart rosende og snart spottende bleven kaldt Tingets sidste Grundtvigianer. Jeg taler ikke her paa Grundtvigianernes Vegne. Den grundtvigske Retning har i dette Spørgsmaal intet Stade taget. Jeg beklager det, thi jeg troede unægtelig, at Grundtvigs Venner her havde haft en ganske speciel Opgave at løse i vort Folk. Jeg troede, at det var dem, der i vort Folk bedst havde Øje baade for Berettigelsen af de folkelige og for Berettigelsen af de kirkelige Hensyn. Jeg troede, at de havde en ganske speciel Opgave at løse paa dette Punkt, og det har gjort mig bitterlig ondt at se, hvor faa af Nutidens Grundtvigianere, der forstaa, hvad der af Grundtvig og hans Venner i sin Tid blev sat ind paa disse Spørgsmaals Løsning. Ja, i deres Hovedorgan „Dansk Kirketidende“ ser man jo, at Fanen holdes oppe paa samme Maade som tidligere, men den forlades ellers rundt omkring, idet man gaar over fra Grundtvigs til den nuværende højtaerede Ministers Standpunkt. Det er blot dette, jeg vilde have Lov til at sige til Forklaring af mit Stade, jeg ved meget godt, at jeg taler her som en Røst i Ørkenen. Men jeg har følt Trang til at lette mit Hjerte, og jeg haaber saa, at De tilgive, at jeg har gjort det, som jeg har gjort det i disse Dage.

Jeg skal blot med Hensyn til nogle Enkeltheder, gøre endnu et Par Bemærkninger. Det er over for det ærede Medlem for Kalundborg (Krabbe). Dette ærede